

A gyermekek jogellenes külföldre vitele, illetve visszatartása tárgyában létrehozott új eljárásrend bemutatása

Érdekes szociológiai jelenség a koronavírus okozta válságban egyrészt a bontókeresetek megnövekedett száma, másrészt pedig a gyermekek jogellenes külföldre vitele előfordulásának emelkedő gyakorisága. Kétrészes blogunkban a gyermekek jogellenes külföldre vitele, illetve visszatartása tárgyában létrehozott új eljárásrendet kívánjuk bemutatni.

1. Mikor tekinthető a gyermek elvitele jogellenesnek?

A gyermek elvitele akkor tekintendő jogellenesnek, amennyiben abban az országban, ahol az elvitel előtt a gyermek szokásos tartózkodási helye volt, ott nem a jogszabályoknak megfelelően járt el a szülő, mert vagy hiányzott mindkét szülő beleegyezése, vagy amennyiben nem volt a másik szülő részéről hozzájárulás, úgy nincsen az ottani jogrend szerint a hozzájárulást pótló hatósági engedély. Tipikusan olyan családok esetében fordul elő a jelenség, ahol a két szülő különböző állampolgárságú, vagy korábban különböző országokban éltek. Hazánk vonatkozásában két iránya van; egyrészt, amikor Magyarországról visznek külföldre jogellenesen gyermeket, másrészt, amikor Magyarországra hoznak jogellenesen gyermeket. A magyarországi hatóságok elsősorban ez utóbbi esetben jogosultak eljárni, a szülők állampolgárságától függetlenül.

2. Jogszabályi környezet

2020 nyarán hatályba lépett a „1111/2019/EU (Brüsszel II B) Rendelet”¹ amely a „Brüsszel II. A Rendelet”² szerinti eljárásrendet egyértelműsíti, egyszerűsíti és egészíti ki a jogellenes gyermekelviteli ügyeket illetően. A Brüsszel II B rendeletet 2022 augusztusától kell alkalmazni a tagállamokban.

A jogellenes gyermekelviteli ügyekben elsődlegesen alkalmazandó jogforrás az ahhoz csatlakozó államok vonatkozásában **az 1980. október 25-i Hágai Gyermekelviteli Egyezmény - amelyet a hazai jogrendszerben az 1986. évi 14. tvr. hirdetett ki.** A Hágai

¹ A Tanács (EU) 2019/1111 rendelete (2019. június 25.) a házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről

² 2001/2003/EK rendelet - a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról

Gyermekelviteli Egyezmény minden ilyen esetben alkalmazandó, de uniós tagországok egymás közötti viszonyában emellett kiegészítő – és a gyermek visszavitele esetleges megtagadhatósága vonatkozásában szigorító - jelleggel a Brüsszel II. A. Rendeletet is alkalmazni kell.

3. Eljárási hatóságok

Tekintsük át, a fenti jogforrások alkalmazása alapján milyen jogi eszköztár áll rendelkezésre Magyarországon:

Meg kívánjuk jegyezni, hogy az állampolgárságnak nincsen relevanciája a jogellenes gyermekelviteli ügyekben; jogellenes elvitel vagy visszatartás esetében annak az országnak a bírósága fog eljárni, ahova a gyermek jogellenesen került. A hátrahagyott szülő a szokásos tartózkodási hely államában is fordulhat a Hágai Gyermekelviteli Egyezmény értelmében felállított tagországi Központi Hatósághoz, vagy végső soron közvetlenül maga is a bírósághoz fordulhat.

Magyarországon csak Uniós és csak kapcsolattartásra vonatkozó az ügyben az **Emberi Erőforrások Minisztériumának Gyermekvédelmi- és Gyámügyi Főosztálya** a kijelölt központi hatóság. Nem Uniós ügyekben és jogellenes gyermekelviteli ügyekben kizárólag az **Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Magánjogi Főosztálya** látja el a Központi Hatóság feladatait.

A Központi Hatóságok az Egyezményben meghatározott feladatkörükben eljárva a szülőket tanácsadással és mediációval is segítik, előmozdítva az önkéntes visszavitelt és az ügy békés elintézését, közreműködnek továbbá az információcserében.

Jogellenes elvitel vagy visszatartás esetében annak az országnak a bírósága fog eljárni, ahova a gyermek jogellenesen került. Tehát amennyiben Magyarországra hoznak jogellenesen egy gyermeket egy másik országból, és mindkét ország legalább a Hágai Gyermekelviteli Egyezménynek tagja, ez esetben Magyarországon kizárólagos illetékességgel a Pesti Központi Kerületi Bíróság (PKKB) jár el első fokon.

Cikkünk következő részében folytatjuk a „1111/2019/EU (Brüsszel II B) Rendelet” eljárásrendbeli novumainak ismertetését.